

(६)

नेपाल राजपत्र भाग २

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले बनाइबक्सेको तल लेखिएबमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

२०३३ सालको ऐन नं. ३४

स्वस्तिश्री गिरिराजचक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत महेन्द्रमाला परम नेपालप्रतापभास्कर ओजस्विराजन्य परम गौरवमय तेजस्वी त्रिभुवनप्रजातन्त्रश्रीपद परम उज्ज्वल कीर्तिमय नेपालश्रीपद परम प्रोज्ज्वल नेपालतारा परम पवित्र ॐरामपट्ट परम ज्योतिर्मय सुविख्यात त्रिशक्तिपट्ट परम सुप्रसिद्ध प्रबल गोरखादक्षिणबाहु परमाधिपति अतिरथी परम सेनाधिपति श्री श्री श्री श्री श्रीमन्महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेव देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

दाना पदार्थमा विशुद्धता कायम राख्न बनेको ऐन

प्रस्तावना: दाना पदार्थमा कुनै अवाञ्छनीय मिसावट रोक्न र दाना पदार्थमा रहेको कुनै स्वाभाविक गुण वा उपयोगिता घटाउन वा झिक्न नपाउने गर्न दाना पदार्थको उचितरूपमा बनाई राख्न वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज वीरेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट राष्ट्रिय पञ्चायतको सल्लाह र सम्मतिले यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भ: (१) यस ऐनको नाम “दाना पदार्थ ऐन, २०३३” रहेको छ ।

(२) यस ऐनको विस्तार नेपाल अधिराज्यभर हुनेछ ।

(३) यो ऐन श्री ५ को सरकारले नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिएको क्षेत्रमा तोकिएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रकाशित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

२. परिभाषा: विषय वा प्रसङ्गले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा—

- (क) “दाना पदार्थ” भन्नाले पशु, पंक्षी र माछाले खाने पिउने चीज वा चीजहरूका संमिश्रणबाट बनेको अरु कुनै खाने पिउने चीज सम्झनुपर्छ ।
- (ख) “दूषित दाना पदार्थ” भन्नाले देहायको कुनै अवस्थाको दाना पदार्थ सम्झनुपर्छ ।
 - (१) दफा १० बमोजिम निर्धारित गरिएको स्तरभन्दा कमसल हुने गरी प्रमुख अङ्गको परिमाण घटाइएको वा अर्को कुनै पदार्थ संमिश्रण गरिएको दाना पदार्थ,
 - (२) पशु, पंक्षी र माछालाई हानिकारक हुने गरी सडेको, गलेको वा फोहर मैला वा विषादि अवस्थामा राखिएको वा तयार गरिएको दाना पदार्थ,
 - (३) केही वा सम्पूर्ण भाग कुनै रोगी वा रोगकारक पशु, पंक्षी वा हानिकारक वनस्पतिबाट बनेको दाना पदार्थ,
 - (४) यस ऐनअन्तर्गत बनेको वा जारी गरिएको नियम वा आदेशमा तोकिएको न्यूनतम आवश्यक गुणस्तरभन्दा घटेको वा अधिकतम गुणस्तर तोकिएकोमा सोभन्दा बढेको दाना पदार्थ ।
- (ग) “दाना जाँचकी” भन्नाले दफा ५ बमोजिम नियुक्त भएको वा तोकिएको दाना जाँचकी सम्झनुपर्छ ।
- (घ) “तोकिएको वा तोकिएबमोजिम” भन्नाले यस ऐनअन्तर्गत बनेको वा जारी गरिएको नियम वा आदेशमा तोकिएको वा तोकिएबमोजिम सम्झनुपर्छ ।

३. दूषित दाना पदार्थको उत्पादन, बिक्री वितरण, निकासी, पैठारी, तथा सञ्चय गर्न मनाही: कुनै व्यक्तिले दूषित दाना पदार्थको उत्पादन, बिक्री वितरण, निकासी, पैठारी वा सञ्चय गर्न हुँदैन ।

४. ढाँटी झुक्याई दाना पदार्थको बिक्री वितरण गर्न नहुने: कसैले कुनै दाना पदार्थलाई अर्को दाना पदार्थ हो भनी वा कुनै निम्नस्तरको दाना पदार्थलाई माथिल्लोस्तरको दाना पदार्थ हो भनी ढाँटी वा झुक्याई बिक्री वा वितरण गर्न हुँदैन ।

५. दाना जाँचकीको नियुक्ति र अधिकार: (१) यो ऐनको प्रयोजनको निमित्त श्री ५ को सरकारले दाना जाँचकी नियुक्त गर्ने वा तोक्नेछ ।

(२) यस ऐनको अन्य दफाहरूमा लेखिएदेखि बाहेक दाना जाँचकीको काम, कर्तव्य र अधिकार तोकिएबमोजिम हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

६. दाना पदार्थ रोक्का राख्न सकिने: (१) कुनै दाना पदार्थ दूषित हो भन्ने शङ्का लागेमा दाना जाँचकीले त्यस्तो दाना पदार्थ सिलबन्दी गरी सो दाना पदार्थको धनीलाई नै जिम्मा लगाई त्यसको भरपाई निजबाट लिई रोक्का राख्न सक्नेछ ।

(२) उप-दफा (१) बमोजिम रोक्का भएको दाना पदार्थ दूषित हो भन्ने अनुसन्धानशालाको परीक्षणबाट ठहरिएपछि दाना जाँचकीको आदेशले सो दाना पदार्थ जफत हुन सक्नेछ र त्यस्तो दाना पदार्थ नष्ट गर्नु पर्ने रहेछ भन्ने त्यसको नष्ट गर्न लाग्ने खर्च समेत दाना पदार्थको धनीले व्यहोर्नु पर्नेछ ।

७. अनुज्ञापत्र लिनु पर्ने: (१) तोकिएको दाना पदार्थको उत्पादन वा बिक्री वितरण गर्न चाहने व्यक्तिले तोकिएको अधिकारीबाट तोकिएबमोजिम अनुज्ञापत्र लिनु पर्नेछ ।

(२) उप-दफा (१) मा जुनसुकै कुरा लेखिएको भए तापनि सिलबन्दी भएका दाना पदार्थका हकमा अनुज्ञापत्र प्राप्त उत्पादक वा थोक विक्रेताबाट तोकिएबमोजिम जमानतपत्र प्राप्त खुद्रा विक्रेताले यस दफाबमोजिम अनुज्ञापत्र लिनु पर्नेछैन ।

८. दण्ड सजाय: यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको वा जारी गरिएको नियम वा आदेशको उल्लंघन गर्ने व्यक्तिलाई पहिलो पटक पाँचसय रूपैयाँदेखि एक हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना वा छ महीनासम्म कैद वा दुबै र दोस्रो पटकदेखि प्रत्येक पटक एक हजार रूपैयाँदेखि दुई हजार रूपैयाँसम्म जरिवाना र छ महीनादेखि दुई वर्षसम्म कैद हुन सक्नेछ ।

९. फर्म वा संगठित संस्थाले गरेको अपराधको दायित्व: कुनै फर्म वा संगठित संस्थाले यो ऐन वा यस ऐनअन्तर्गत बनेको वा जारी गरिएको नियम वा आदेश उल्लंघन गरेमा फर्मको हकमा सो फर्मको धनी वा साझेदार र कुनै संगठित संस्था भए सो संस्थाको काम काज गर्ने मुख्य प्रशासकीय अधिकारी दफा ८ को प्रयोजनको लागि सजायको भागी हुनेछ ।

तर, आफू धनी, साझेदार वा त्यस्तो प्रशासकीय अधिकारी हुनुभन्दा अगावै गरेको काम कुराका हकमा वा सो उल्लंघन भएको कुरा थाहा पाउन नसक्ने स्थिति थियो भन्ने प्रमाणित गरेमा सो व्यक्ति त्यस्तो सजायको भागी हुने छैन ।

१०. दाना पदार्थको गुणस्तर तोक्ने अधिकार: कुनै दाना पदार्थमा कुनै पदार्थको गुणस्तर वा मात्रा कुन परिधीभित्रको हुनुपर्छ भन्ने कुराका सम्बन्धमा श्री ५ को सरकारले समय समयमा नेपाल राजपत्रमा सूचना प्रकाशित गरी आदेश दिन सक्नेछ ।

११. दाना पदार्थको जाँच: कुनै दाना पदार्थ दूषित हो वा होइन भन्ने कुराको परीक्षण तोकिएको अनुसन्धानशालामा गराइनेछ र त्यस सम्बन्धमा सो अनुसन्धानशालाको सम्बन्धित अधिकारीबाट प्रतिवेदन लिइनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

१२. दानास्तर निर्धारण समिति: श्री ५ को सरकारले समय समयमा दानास्तर निर्धारण गर्ने एउटा दानास्तर निर्धारण समिति गठन गर्न सक्नेछ ।
१३. श्री ५ को सरकार वादी हुने: यस ऐनअन्तर्गतको मुद्दा श्री ५ को सरकार वादी हुनेछ ।
१४. मुद्दाको तहकिकात र दायरी: (१) यस ऐनअन्तर्गतको कसूरसित सम्बन्धित मुद्दाको तहकिकात दाना जाँचकीले गर्नेछ र तहकिकात पूरा गरी निजले मुद्दा हेर्ने अधिकारी-समक्ष मुद्दा दायर गर्नेछ ।
(२) उप-नियम (१) बमोजिम मुद्दा तहकिकात र दायर गर्दा दाना जाँचकीले सरकारी वकीलको राय लिन सक्नेछ ।
१५. मुद्दा हेर्ने अधिकारी: यस ऐनअन्तर्गतको मुद्दा मामिलाको शुरू कारवाई र किनारा गर्ने अधिकार प्रमुख जिल्ला अधिकारीलाई हुनेछ ।
१६. पुनरावेदन: दफा १५ बमोजिम प्रमुख जिल्ला अधिकारीले गरेको निर्णयमा चित्त नबुझ्ने व्यक्तिले पैंतीस दिनभित्र सो निर्णयउपर अञ्चल अदालतमा पुनरावेदन गर्न सक्नेछ ।
१७. नियम बनाउने अधिकार: यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्न श्री ५ को सरकारले नियमहरू बनाउन सक्नेछ ।

लालमोहर सदर मिति:- २०३३।७।४।४

आज्ञाले-

चूडामणिराज सिंह मल्ल
श्री ५ को सरकारको सचिव

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।